

21. TÜRK CEZA HUKUKU GÜNLERİ

4 – 7 Haziran 2026 · Antalya Barosu Kongre Merkezi

Türk Ceza Hukuku Reformunun 21. Yılında · Maddi Gerçeğe Ulaşma Amacı Bağlamında Deliller ve İspat

Bilişim Suçlarında Hesabın Askıya Alınması ve Elkoyma

*CMK (Ceza Muhakemesi Kanunu) m. 128/A'nın Temel Haklar, Ceza Muhakemesi Sistematiği
ve Karşılaştırmalı Hukuk Açısından Analizi*

Prof. Dr. Murat Volkan DÜLGER

İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi · 9. Oturum · 5 Haziran 2026 Cuma · 10.00–11.15 · B Salonu

Sunum Akışı

Konuşmayı altı durakta gezeceğiz

Düzenlemenin doğuş bağlamı

CMK m. 128/A'nın yedi fıkrası

Temel haklara etkileri

Koruma tedbirleri teorisi

Karşılaştırmalı hukuk panoraması

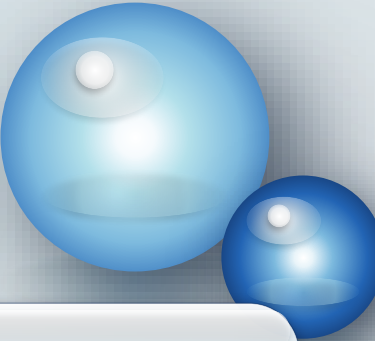
Sonuç ve önerilen model norm

Giriş · Hız Asimetrisi

Bilişim suçluluğunun yapısal dönüşümü

- ◆ Klasik elkoyma haftalarla işlerken, banka transferi saniyelerle, kripto varlık hareketi milisaniyelerle ölçülmektedir.
- ◆ Suçtan elde edilen değer, çok sayıda hesap üzerinden katmanlandırma (layering) yoluyla fiziksel olarak ulaşılamaz hâle gelir.
- ◆ Geleneksel koruma tedbirleri bu yapısal hız asimetrisine yetişemez; sonuç olarak suçtan elde edilen menfaat kayıp gider.
- ◆ 24 Aralık 2025 tarih ve 7571 sayılı Kanun'un 22. maddesi ile getirilen CMK m. 128/A, bu boşluğa cevap olarak doğmuştur.

Düzenlemenin İki İtici Gücü

Uluslararası baskı ve teknolojik gerçeklik

Mali Eylem Görev Gücü (FATF) Süreci

- ◆ 21 Ekim 2021: Türkiye gri listeye alınmış, aklamayla mücadelede zafiyet tespit edilmiştir.
- ◆ 28 Haziran 2024: Gri listeden çıkış sağlanmış; ancak güçlendirilmiş tedbir taahhütleri devam etmektedir.
- ◆ Önleyici mali tedbirlerde hızlı, sert ve teknik kapasiteli bir yasal yanıt aranmıştır.
- ◆ CMK m. 128/A, bu uluslararası baskı dalgasının doğrudan yansımasıdır.

Kripto Varlık Ekosistemi

- ◆ FATF 15. Tavsiye, kripto varlık hizmet sağlayıcılarına ilişkin küresel standardı belirlemiştir.
- ◆ Avrupa Birliği (AB) Kripto Varlık Piyasaları Tüzüğü (MiCA), kapsamlı bir lisans ve denetim rejimi getirir.
- ◆ Suça konu değerın saniyesinde durdurulabilmesi teknik bir zorunluluk hâline gelmiştir.
- ◆ Dağıtık defter teknolojisinin (DLT) geri alınamazlığı, müdahalenin hızını belirleyici kılmıştır.

CMK m. 128/A · Üç Katmanlı Mimari

Hüküm aslında üç farklı işlevi tek bir maddeye sıkıştırır

01

ASKIYA ALMA

1.–3. Fıkra

- ◆ Banka, ödeme hizmeti sağlayıcısı (ÖHS) ve kripto varlık hizmet sağlayıcısının yetkisindedir.
- ◆ Makul şüphe yeterli; en fazla 48 saatlik geçici dondurma yapılır.
- ◆ Bildirim, savcılık denetimi ve transfer izleme bildirimi bu katmandadır.

02

ELKOYMA

4.–5. Fıkra

- ◆ Kural hâkim kararı; gecikmesinde sakınca olan hallerde savcı yazılı emri.
- ◆ Savcı emri 24 saatte hâkim onayına; aksi hâlde 48 saat sonunda tedbir kendiliğinden kalkar.
- ◆ Mağdura ait olduğu anlaşılan menfaat doğrudan iade edilebilir.

03

DESTEKLEYİCİ

6.–7. Fıkra

- ◆ Askıya alma kararı veren özel aktörlere hukuki sorumsuzluk tanınır.
- ◆ İstenen bilgi ve belge 10 gün içinde verilmek zorundadır.
- ◆ Süreye uyulmaması 50.000–300.000 TL idari para cezası ile yaptırıma bağlanmıştır.

1. Fıkra · Kapsam ve Eşik

Dört suç tipi, üç finansal aktör, tek bir eşik

Suç Kataloğu (Kanunla Sayılan)

- ◆ TCK (Türk Ceza Kanunu) m. 142/2-e: bilişim sistemiyle nitelikli hırsızlık.
- ◆ TCK m. 158/1-f: bilişim sistemleri kullanılarak işlenen nitelikli dolandırıcılık.
- ◆ TCK m. 158/1-l: bankayı veya kredi kurumunu araç kılarak nitelikli dolandırıcılık.
- ◆ TCK m. 245: banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması.

Aktörler · Eşik · Süre

- ◆ Banka, ödeme hizmeti sağlayıcısı (ÖHS), kripto varlık hizmet sağlayıcısı.
- ◆ Aranan şüphe eşiği: makul şüphe (somut bir delile gerek olmayan, mantıklı bir kuşku düzeyi).
- ◆ Süre: hesap işlemleri en fazla 48 saate kadar askıya alınabilir.
- ◆ Karar bu aktörlerin kendi değerlendirmesi ile alınır; öncesinde yargı kararı aranmaz.

2. ve 3. Fıkralar · Bildirim ve Akış İzleme

Karar alındıktan sonra işleyen mekanizmalar

Bildirim ve Savcı Denetimi

- ◆ Karar derhal Cumhuriyet başsavcılığına ve hesap sahibine bildirilir.
- ◆ Hesap sahibi, askının kaldırılması için Cumhuriyet savcılığına başvurabilir.
- ◆ Cumhuriyet savcısı bu talep hakkında 24 saat içinde karar vermek zorundadır.
- ◆ “Derhal” kavramına somut bir saat sınırı konulmamış olması belirsizlik yaratmaktadır.

Transfer İzleme (hop-tracing)

- ◆ Askıya alınan menfaat başka mali kuruma transfer edilirse, alıcı kuruma bildirim yapılmalıdır.
- ◆ Aklamanın “katmanlandırma (layering)” aşamasına eşzamanlı müdahale imkânı doğar.
- ◆ Türk mevzuatına izleme zinciri (asset trail) kurma perspektifi yerleşmiş olur.
- ◆ Sınır ötesi finansal akışın takibinde stratejik bir araç hâline gelir.

4. Fıkra · Elkoyma Aşaması

Kural yargısal, istisna savcı, süre belirleyici

Karar Mimarisi

- ◆ Kural: Hâkim kararıyla elkoyma uygulanır.
- ◆ İstisna: Gecikmesinde sakınca olan hallerde Cumhuriyet savcısının yazılı emri.
- ◆ Savcı emri 24 saat içinde hâkim onayına sunulmalıdır.
- ◆ Hâkim 48 saatte karar vermezse tedbir kendiliğinden kalkar.
- ◆ CMK m. 128'deki bilirkişi raporu zorunluluğu burada aranmaz.

Saat Çizelgesi

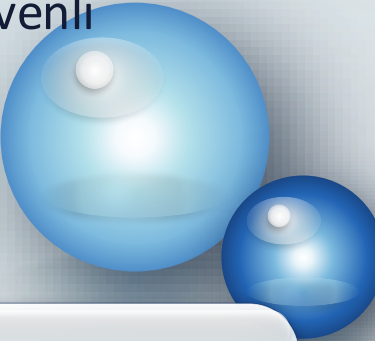
- 0. saat
Askıya alma kararı
- 24. saat
Cumhuriyet savcısı denetimi
- 48. saat
Hâkim onayı zorunluluğu
- 72. saat
Karar yoksa tedbir biter

5. Fıkra · Mağdura İade

Hükmün sosyal ve siyasi meşruluk zemini

- ◆ Soruşturma veya kovuşturma evresinde, elkonulan menfaatin mağdura ait olduğu anlaşıldığında doğrudan iade öngörülmektedir.
- ◆ Bu düzenleme, TCK m. 54-55'teki klasik müsadere rejiminden ayrılan, mağduru merkeze alan özgün bir mekanizmadır.
- ◆ Hüküm uluslararası uygulamada “varlık geri kazanımı (asset recovery)” yaklaşımına yakınlaşmaktadır.
- ◆ Gerçek hak sahibinin somut belgelerle ve yargısal değerlendirmeye tespiti, hükmün güvenli işleyişinin önkoşuludur.

6. Fıkra · Sorumsuzluk Hükmü

Anayasa m. 125 ile kavramsal gerilim

Düzenlemenin Mantığı

- ◆ Askıya alma kararı veren gerçek ve tüzel kişiler hukuki sorumluluk taşımaz.
- ◆ Amaç, FATF 15. Tavsiye'deki "güvenli liman" yaklaşımıyla uyumdur.
- ◆ Aşırı engelleme (over-blocking) yerine doğru kararı teşvik etmek hedeflenmiştir.

Anayasal Sınama

- ◆ Anayasa m. 125 son fıkra, idarenin eylem ve işlemlerinden doğan sorumluluğu hükme bağlamıştır.
- ◆ Burada kullanılan yetki, fonksiyonel olarak bir kamu yetkisidir.
- ◆ AİHM (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi) içtihadında fonksiyonel isnad doktrini kabul edilmektedir.
- ◆ Ağır kusur ve kötüniyet hâllerinde devletin sorumluluğu sürmektedir.

7. Fıkra · Bilgi Talebi ve İdari Para Cezası

Sistemin etkinliğini garanti eden destekleyici mekanizma

- ◆ Kapsama dahil kuruluşlar, talep edilen bilgi ve belgeleri 10 gün içinde Cumhuriyet savcılığına vermek zorundadır.
- ◆ Süreye uyulmaması hâlinde Cumhuriyet savcısı 50.000 ile 300.000 Türk Lirası arasında idari para cezası uygulayabilir.
- ◆ CMK m. 332'deki genel hükümle çatışma, özel kural – genel kural ilişkisi içinde m. 128/A öncelikli sayılarak çözülmelidir.
- ◆ İdari para cezasının uygulanmasında ölçülülük ilkesi gözetilmeli; mücbir sebep savunmasına yer verilmelidir.

Paradigma · Önce Müdahale, Sonra Denetim

Klasik müdahale modelinden önleyici muhakemeye geçiş

- ◆ Klasik müdahale modelinde (Eingriffsmodell), önce yargısal denetim yapılır, sonra temel haklara müdahale gerçekleşir.
- ◆ CMK m. 128/A'da sıra ters çevrilmiştir: önce özel aktörün kararı, sonra savcı, en sonunda hâkim onayı gelir.
- ◆ Yargıç güvencesi (Richtervorbehalt), tedbirin başlangıcında devre dışı bırakılmakta; sonradan kurulmak istenmektedir.
- ◆ MASAK'a (Mali Suçları Araştırma Kurulu) tanınan idari bloke yetkisine kavramsal akrabalık taşıyan hibrit bir yapıdır.

Mülkiyet Hakkı · Üçlü Test

Anayasa m. 35 ve AİHS Ek 1 No'lu Protokol m. 1 ışığında

01

KANUNİLİK

- ◆ Yalnızca yasal dayanağın varlığı yetmez; norm kalitesi de aranır.
- ◆ Elkoyma şüphe eşiği hükümde belirtilmemiştir.
- ◆ İyiniyetli üçüncü kişiler için koruma öngörülmemiştir.

02

MEŞRU AMAÇ

- ◆ Bilişim suçlarıyla mücadele açıkça meşru bir amaçtır.
- ◆ AİHM içtihadı bu yönde sağlam çizgi taşır.
- ◆ Asıl sınav, araç-amaç ilişkisinde ölçülülükte dir.

03

ADİL DENGE

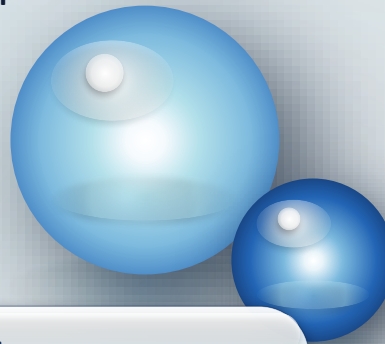
- ◆ Tedbir süresi için açık azami sınır eksiktir.
- ◆ Kapsam, hesabın tümüne yayılma riski taşır.
- ◆ Etkili itiraz için gerekçeli karar bilgisi sınırlıdır.
- ◆ Toplum nezdinde damgalama riski bulunur.

Masumiyet Karinesi

Anayasa m. 38/4 ve AİHS m. 6/2

- ◆ Masumiyet karinesi yalnızca mahkûmiyet aşamasıyla sınırlı değil; soruşturmadaki tutum ve dilde de kendini gösterir.
- ◆ Sadece makul şüpheyeye dayanan müdahale, henüz hiçbir cezai sıfat verilmemiş kişinin finansal varlığını sınırlandırır.
- ◆ Hesabın askıya alınması, kamuoyu nezdinde örtük bir suçlama izlenimi yaratabilir; bu damgalama riski oluşturur.
- ◆ Çözüm: kararın somut gerekçeyle desteklenmesi ve bildirim metinlerinde nötr, yargısız bir dil kullanılmasıdır.

Etkili Başvuru Hakkı

AIHS m. 13 ve Kudła–Polonya standardı

15 / 28

- ◆ Etkili başvuru hakkı; erişilebilir, hızlı ve gerçekten sonuç üretebilen bir iç hukuk yolu sağlanmasını gerektirir.
- ◆ CMK m. 128/A’da hesap sahibinin ilk muhatabı Cumhuriyet savcılığıdır; bu makam yargısal nitelikte değildir.
- ◆ Bildirimin asgari içeriği (dayanak, somut olgular, miktar) açıkça düzenlenmediği için hesap sahibi nelere itiraz edeceğini bilemez.
- ◆ Bu yapı, hukuk literatüründe “karanlık itiraz” olarak nitelendirilen bir riski doğurur; çözüm gerekçeli kararlardır.

Koruma Tedbirleri Teorisinin Üç Direği

Yargısal denetim · Geçicilik · Ölçülülük

YARGISAL DENETİM

yargıç güvencesi (Richtervorbehalt)

Temel haklara müdahalenin önceden ya da en kısa sürede sonradan bir hâkim tarafından denetlenmesi gerekir.

GEÇİCİLİK

tedbirin süreyle sınırlılığı

Koruma tedbiri tanım gereği yargılama bitene kadar geçerlidir; süresi makul sınırlar içinde tutulmalıdır.

ÖLÇÜLÜLÜK

elverişlilik · gereklilik · orantılılık

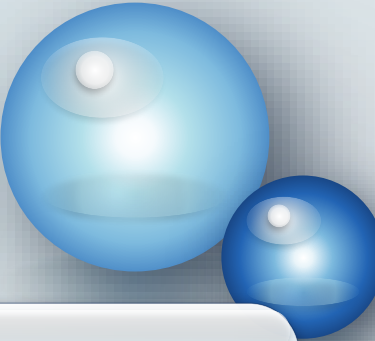
Amaca uygunluk, daha hafif aracın bulunmaması ve kişiye etkinin amaçla makul dengesi birlikte aranır.

Avrupa Konseyi Siber Suç Sözleşmesi

Budapeşte Sözleşmesi ve İkinci Ek Protokol

- ◆ Türkiye Sözleşmeyi 2010 yılında imzalamış, 2014 yılında onaylayarak iç hukukunun parçası kılmıştır.
- ◆ Sözleşme; depolanmış verilerin hızlandırılmış muhafazası, üretim emri ve sınır ötesi işbirliğine yönelik usul kurallarını içerir.
- ◆ CMK m. 128/A'nın “askıya al – elkoy” mimarisi, Sözleşmenin “muhafaza et – ürettir” mantığına kavramsal olarak çok yakındır.
- ◆ 2022 tarihli İkinci Ek Protokol özel sektörle doğrudan işbirliği araçları sunar; Türkiye'nin bu metni onaylaması stratejik öneme sahiptir.

Karşılaştırmalı Hukuk · Birinci Bölüm

Almanya · Birleşik Krallık · Amerika Birleşik Devletleri

ALMANYA

Mal varlığına elkoyma · Vermögensarrest

Alman Ceza Muhakemesi Kanunu (StPO) § 111e–j. Kural hâkim kararıdır; gecikmesinde sakınca olan hâl (Gefahr im Verzug) istisnasında bir hafta içinde yargısal onay aranır.

BİRLEŞİK KRALLIK

Hesap Dondurma Emri (Account Freezing Order)

Suç Gelirleri Yasası (POCA 2002) ile Suç Mali Kaynakları Yasası (CFA 2017) çerçevesinde mahkeme kararıyla uygulanır; eşik makul şüphe gerektirir.

AMERİKA

Sivil ve cezai müsadere · 18 U.S.C. §§ 981–983

Sekizinci Anayasa Değişikliği aşırı para cezası yasağı; Bajakajian ve Timbs kararları ölçülülükü, Honeycutt kararı bireysel kusura bağlılığı dayatır.

Karşılaştırmalı Hukuk · İkinci Bölüm

Avusturya · Fransa · İtalya · Avrupa Birliği

AVUSTURYA

Güvenceye alma ve elkoyma (Sicherstellung & Beschlagnahme)

Kural mahkeme kararıdır. Acil hâllerde polis ya da savcı kararı sonradan yargısal onaya sunulur.

FRANSA

Özel elkoymalar (Saisies Spéciales) · Loi 2010-768

Elkonulan malların yönetimi AGRASC; mali istihbarat TRACFIN tarafından yapılır; Anayasa Konseyi ölçülülük denetimi içtihadı yerleşmiştir.

İTALYA

Önleyici elkoyma (Sequestro Preventivo) · CPP m. 321

Hâkim kararıyla uygulanır; organize suçla mücadelede Mafyayla Mücadele Kanunu (Codice Antimafia) ayrı bir rejim oluşturur.

AB

Direktif 2014/42 → 2024/1260

Tüzük 2018/1805 sınır ötesi müsadereyi hızlandırır; MiCA, 2024 Aklamayla Mücadele Paketi ve AMLA çerçeveyi tamamlar.

Karşılaştırmalı Bakışın Çıkarımları

Üç ortak ilke ve Türk modelinin dört sapması

Üç Ortak İlke

- ◆ Yargısal denetim her sistemde merkezi konumdadır.
- ◆ Ölçülülük somut kıstaslarla (örneğin muhtemel müsadere değeri) sınırlandırılır.
- ◆ İyiniyetli üçüncü kişiler için ayrı bir koruma rejimi öngörülür.

Türk Modelinde Dört Sapma

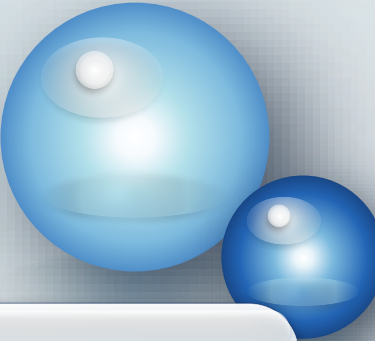
- ◆ Başlangıç müdahalesinde doğrudan yargısal denetim bulunmaz.
- ◆ Elkoyma için aranan şüphe eşiği hükümde belirtilmemiştir.
- ◆ Hesabın suça konu kısmıyla sınırlandırılması açıkça ifade edilmemiştir.
- ◆ İyiniyetli üçüncü kişi koruması hükümde yer almaz.

Suç Tipi Sınırlamasının Darlığı

Sıkı kanunilik karşısında işlevsel kapsam ihtiyacı

- ◆ Mevcut katalog dört suç tipiyle sınırlıdır: TCK m. 142/2-e, 158/1-f, 158/1-l ve 245.
- ◆ Modern bilişim suçluluğu çok katmanlıdır; TCK m. 243 (yetkisiz erişim), m. 244 (sistemi engelleme), m. 245/A (yasak cihaz), m. 282 (aklama) birlikte gündeme gelir.
- ◆ Karşılaştırmalı hukukta eğilim, suç tipi sayma yöntemi yerine işlevsel suç tanımına yönelmiştir.
- ◆ Asgari olarak TCK m. 243, 244 ve 245/A'nın da kapsama alınması sistematik ve pratik açıdan rasyoneldir.

Askiya Alma ≠ Elkoyma

Aynı sürecin parçaları, farklı hukuki nitelikler

PROAKTİF

Klasik elkoyma reaktif bir tedbirdir; askiya alma ise suçun unsurları belirlenmeden önce mali akışı durdurmak için kullanılır.

FİNANSAL HEDEF

Klasik elkoyma delil ve müsadere odaklıdır; askiya alma akışı kesmeyi ve mağdurun zararını azaltmayı amaçlar.

HİBRİT NİTELİK

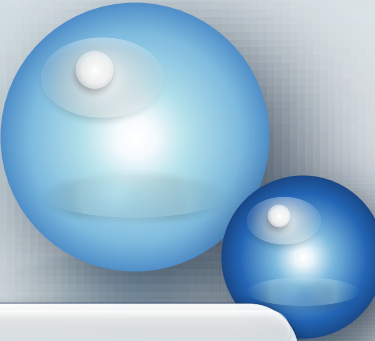
Karar bir özel hukuk süjesi tarafından, fonksiyonel olarak bir kamu yetkisi kullanılarak alınır; bu durum yargı yolu ve sorumluluk sorularını doğurur.

Aranan Şüphe Derecesi

Hükümdeki normatif boşluğu yorumla doldurmak

- ◆ 1. fıkra da askıya alma için makul şüphe açıkça aranır; 4. fıkra da elkoyma için bir eşik düzenlenmemiştir.
- ◆ Sistemati k yorum: CMK m. 128'deki elkoyma “kuvvetli şüp he”, m. 100'deki tutuklama “kuvvetli suç şüphesi” eşiklerini ö ngörür.
- ◆ Anayasa'ya ve insan haklarına uygun yorum, m. 128/A için de yüksek bir e ş i ğ i gerektirir.
- ◆ Ö nerilen eş ik: somut olgulara dayalı, makul ş üpheyi aş an, kuvvetli ş üpheye yaklaş an yoğunlaş mış ş üphe.

Tazminat Düzenlemesi

Sorumluluğun yeniden kurulması: altı direk

**Fonksiyonel
İsnad**

**Kusursuz
Sorumluluk**

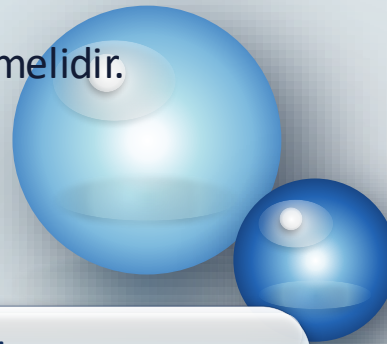
**Zarar
Kapsamı**

**Hızlı Tazminat
Yolu**

**Gerekçeli
Kararlar**

**Anayasal
Denge**

- ◆ Özel aktörün iyiniyetli kararlarında sorumsuzluk geçerlidir; ağır kusur, kötüniyet ve keyfilikte devletin sorumluluğu sürer.
- ◆ CMK m. 141 ve devamında düzenlenen tazminat yolu, gerekçeli ve hızlı işleyen bir mekanizma olarak işletilmelidir.

Beş Eksenli Eleştirel Değerlendirme

Sorunların haritası

01

Kamu Gücünün Özelleştirilmesi

Anayasa m. 6, 8 ve 9 ile gerilim: egemenlik yetkisi fonksiyonel olarak özel aktöre devredilmektedir.

02

Ölçülülük Sorunu

Anayasa m. 13 ışığında dar suç kataloğu, belirsiz şüphe eşiği, kapsam ve azami süre eksikliği bir araya gelmektedir.

03

Sistematikten Sapma

Hüküm, klasik müdahale modelinden “önleyici ceza muhakemesi” paradigmasına doğru bir kayışı temsil etmektedir.

04

Ket Vurma Etkisi (chilling effect)

Sorumsuzluğun gölgesinde özel aktörlerin gereğinden fazla işlem askıya alması (aşırı engelleme – over-blocking) riski doğmaktadır.

05

Kripto Varlığa Özgü Teknik Sorunlar

Saklamasız (non-custodial) cüzdanlarda müdahale fiilen mümkün değildir; dağıtık defter teknolojisinin geri alınamazlığı ve olasılığa dayalı zincir analizi sınırları zorlar.

Sonuç ve Öneriler

İhtiyaç ile güvence arasındaki dengeyi yeniden kurmak

Kısa Vade · Yorumla İyileştirme

- ◆ Hâkim onaylarında somut, gerekçeli kararlar yazılmalıdır.
- ◆ Şüphe eşiği makul şüpheyi aşacak şekilde yorumlanmalıdır.
- ◆ Müdahale, hesabın yalnızca suça konu miktarına yönelik olmalıdır.
- ◆ Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yolu etkin biçimde işletilmelidir.

Orta Vade · Mevzuat Değişikliği

- ◆ Hâkim onayı için aranan süre kısaltılmalı ve istisnalar daraltılmalıdır.
- ◆ Müdahale, suça konu menfaat ile sınırlı olacak şekilde açıkça yazılmalıdır.
- ◆ 48 saatte sonuçlanan etkili bir itiraz yolu kurulmalıdır.
- ◆ Sorumsuzluk rejimi ağır kusur ve kötünîyetle daraltılmalıdır.

Model Norm Önerisi · Dokuz Fıkra

Anayasal güvencelerle uyumlulaştırılmış taslak

1.

İşlevsel suç tanımı + TCK m. 243, 244 ve 245/A'nın eklenmesi.

2.

Bildirimin asgari içeriği (dayanak · olgular · miktar) açıkça düzenlenir.

3.

Transfer izleme bildirimi süre ve içerik bakımından somutlaştırılır.

4.

Elkoyma için somut olgulara dayalı yoğunlaşmış şüphe eşiği aranır.

5.

Müdahale, suça konu menfaate karşılık gelen miktarla sınırlandırılır.

6.

İyiniyetli sahip (innocent owner) mekanizması; 48 saatlik karar süresi.

7.

Sorumsuzluk yalnızca ağır kusur ve kötüniyetin bulunmadığı hâllerde geçerlidir.

8.

İdari para cezasında ölçülülük ilkesi ve mücbir sebep savunması düzenlenir.

9.

Gerekçesiz kararlar etkili denetim dışı sayılır (Anayasa m. 36).

Teşekkür ederim

Prof. Dr. Murat Volkan DÜLGER

İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi